

Pia Forsberg
Utvecklingssekreterare

Utredning inför införande av kunskapsprov inom samhällsorienteringen i Lund

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

Att socialnämnden ger socialförvaltningen uppdrag att arbeta vidare på upplägget för ett införande av kunskapsprov inom samhällsorienteringen i Lund utifrån denna tjänsteskrivelses förslag.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har fått i uppdrag av socialnämnden att utreda och verka för att ett kunskapsprov införs inom samhällsorienteringen för nyanlända i Lunds kommun.

Utredningen föreslår att ett nytt individuellt kunskapsprov utformas inom ramen för samhällsorienteringens 100 timmar samt bygger vidare på den struktur och de resurser som redan finns. Införandet av ett kunskapsprov skulle därmed innebära en kvalitetssäkring av den befintliga verksamheten.

Underlag för beslutet

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-06-01 Utreda och verka för införande av kunskapstest inom samhällsorienteringen
- Protokollsutdrag socialnämnden 2020-06-10 § 101
- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-09-30 (denna skrivelse) Utredning inför införande av kunskapstest inom samhällsorienteringen i Lund

Ärendet

Socialnämnden har önskat att socialförvaltningen utreder och verkar för att ett kunskapsprov tas fram inom samhällsorienteringen för nyanlända. Syftet med provet är att undersöka hur väl deltagarna i samhällsorientering har tagit sig till innehållet i utbildningen.

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

Frågor för utredningen att besvara

- Utredningen ska undersöka formerna för ett kunskapsprov och lämna förslag på ett upplägg.
- Kunskapsprovet ska utformas utifrån de enskilda individernas språkliga förutsättningar och utbildningsnivå.
- Den valda metoden för kunskapsutvärdering ska ge utrymme för dialog och reflektion.
- Den valda modellen ska innehålla en plan för vad som händer om en enskild inte klarar provet.
- Utredningen bör undersöka om fler kommuner inom Knutpunkt Lund är intresserade av att vara med och ta fram ett kunskapsprov.

Övriga överväganden som har gjorts har varit om provet ska vara skriftligt/digitalt eller muntligt, om det ska genomföras efter varje modul eller som ett sammanhållet prov i slutet av kursen, huruvida ett kunskapsprov ryms inom de samhällsorienteringens 100 timmar eller, om så inte är fallet, vilka ekonomiska konsekvenser detta medför.

Kunskapsprov i andra kommuner

Vellinge kommun är den enda i landet som infört examination efter genomförd kurs. På provet krävs 80 procent riktiga svar för att deltagaren ska erhålla certifiering och därmed kunna gå vidare i etableringsprogrammet. Normativa frågor har en högre vikt än kunskapsfrågor. Om en enskild deltagare inte klarar provet får personen komplettera tills godkänt resultat uppnås. Examination och certifiering inom samhällsorienteringen i Vellinge är en del av ett bredare kommunalt åtagande för etableringsprocessen enligt Vellingemodellen, den så kallade Nystarten. Här är deltagande i samhällsorientering och andra aktiviteter, enligt en individuell plan, en förutsättning för försörjningsstöd.

I Växjö arbetas det på samma sätt som i Lund med att utreda förutsättningar för att ta fram ett förslag till kunskapsprov på uppdrag av nämnden för arbete och välfärd.

Samhällsorienteringens syfte

Samhällsorientering syftar till att underlätta nyanlända flyktingars etablering och delaktighet i det svenska samhället. Målet är att deltagarna utvecklar kunskap om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar, den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt, hur samhället är organiserat samt praktiskt vardagsliv. Centralt är att samhällsorienteringen ska ge utrymme för

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

dialog och reflektion genom samtal, övningar och motiverande diskussioner med särskild hänsyn till nyanländas förutsättningar. Programmet är i Skåne organiserat runt fem knutpunkter där Knutpunkt Lund samlar deltagare från sju kommuner (Lund, Lomma, Eslöv, Kävlinge, Höör, Svedala, Staffanstorp). Kursen ges på deltagarnas modersmål, i Lund för närvarande inom de största språkgrupperna arabiska, dari/persiska, somaliska och turkiska. För modersmål med endast enstaka deltagare använder sig länsstyrelsen i Skåne av andra digitala lösningar.

Samhällsorienteringens deltagare i Knutpunkt Lund

Genomförandeandelen på programmet är relativt hög inom Knutpunkt Lund. De senaste tre åren har i snitt 84 procent slutfört kursen. Två vanliga skäl till att inte fullfölja är flyttning från kommunen eller att den enskilde erhållit arbete. Även närvaron är hög, i snitt 70 procent för samtliga och 84 procent för de deltagare som genomfört hela kursen.

Antal deltagare i samhällsorientering vid Knutpunkt Lund 2017-2020-09:

	2017	2018	2019	2020 (tom sept)
Lund	346	219	191	99
Kävlinge	53	41	31	33
Eslöv	79	53	69	21
Staffanstorp	40	45	26	17
Höör	29	13	17	14
Svedala	65	21	34	12
Lomma	49	32	23	10
Totalt	661	426	391	206

Den övervägande majoriteten, 95 procent, utgörs av personer inom etableringsprogrammet. Endast ett fåtal tillhör den utökade målgruppen (vissa anhöriginvandrare m fl). De senaste åren har Lund haft ett minskande mottagande och det kommer med all sannolikhet att gälla även 2021. Det innebär att även antalet deltagare i samhällsorienteringen kan förväntas fortsätta minska det kommande året.

Dagens upplägg

Programmet som ges inom Knutpunkt Lund består av undervisning inom de åtta obligatoriska modulerna. Sedan mars 2020 och tillsvidare sker all undervisning på distans via webben. Efter varje avslutad modul får deltagarna ett antal frågor för att kontrollera

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

kunskapsinhämtningen. Kontrollfrågorna täcker både rena faktafrågor och normativa områden. Frågorna besvaras med det digitala verktyget Mentimeter och kan alltså inte kopplas till den enskilde deltagaren utan ger en bild av gruppens kunskapsinhämtning som helhet. Resultatet lämnas över till samhällskommunikatören på nästa block som då har möjlighet att gå igenom moment där man ser att det brister. Efter avslutad kurs får deltagaren ett kursintyg.

Förslag till nytt kunskapsprov

Utgångspunkt för förslaget till nytt kunskapsprov är att bygga vidare på den struktur och de resurser som redan finns och som tagits fram inom ramen för länsstyrelsens uppdrag. Införandet av ett kunskapsprov skulle därmed innebära en kvalitetssäkring av den befintliga verksamheten. De tematiska områden som tas upp inom samhällsorienteringen och som ett kunskapsprov ska relatera till är:

- Att komma till Sverige (två delar)
- Migration och hälsa
- Stress
- Att försörja sig och utvecklas i Sverige
- Sjuk- och hälsovårdssystemet
- Svenska socialförsäkringssystemet
- Det dagliga livet

Provs utformning

Prov genomförs efter varje modul. Alternativet vore att ha ett större sammanhängande prov vid hela programmets slut. Utredningen föreslår ett prov som genomförs i delar efter varje genomgående modul för det ger möjligheten att direkt under nästkommande modul följa upp de delar av provet som inte gav ett önskvärt resultat. Ett större avslutande prov skulle enligt länsstyrelsens bedömning inte heller rymmas inom de 100 timmarna, vilket skulle kräva ökad administration och därmed också högre kostnader.

Proven sammanställs genom ett urval av de 300 kontrollfrågor som redan idag används av samhällskommunikatörerna och som har tagits fram av länsstyrelsen. Detta ser vi som ett fördelaktigt alternativ till att ta fram ett helt nytt frågebatteri med hjälp av extern konsult. Urvalet av frågor kommer att göras av socialförvaltningen i dialog med en referensgrupp där utbildningsförvaltningen och länsstyrelsen ingår.

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

Provet genomförs digitalt och på de modersmål som används inom utbildningen. Deltagare med särskilda behov till exempel på grund av funktionshinder eller analfabetism ska liksom idag erbjudas särskilt anpassad undervisning.

För att genomföra provet med redovisning av individuella resultat krävs en digital plattform som möjliggör detta. Vilket system som är lämpligast kräver fortsatt utredning men kommer medföra en mindre kostnad för kommunen.

I studiegrupperna ingår deltagare från knutpunktens alla sju kommuner. Det är endast Lunds kommun som i nuläget begär uppföljning på individuell nivå. Det står emellertid varje kommun fritt att ansluta sig till modellen och få del av resultaten för sina deltagare efter beslut i respektive avtalskommun.

Faktafrågor och värderingsfrågor

En del av programmet utgörs av faktakunskap om det svenska samhällets organisering. Det kan till exempel handla om vilken myndighet den enskilde ska vända sig till i vilka frågor, vilka rättigheter och skyldigheter som finns enligt svensk lagstiftning samt faktafrågor om utbildning, arbete, miljö och hälsa. Inom dessa moment bör kunskapsprovet innehålla frågor av typen sant/falskt eller vara utformade som flervalsfrågor med ett eller flera riktiga svarsalternativ.

Frågor om normer och värderingar kan inte besvaras med sant eller falskt. Här är istället dialog och reflektion förutsättningar för att inhämta kunskap, till exempel vad gäller de grundläggande principerna om alla människors lika värde och jämställdhet. Det nya kunskapsprovet föreslås innehålla även värderingsfrågor, men dessa följs inte upp på individuell nivå. Gruppens samlade svar kan däremot utgöra en viktig utgångspunkt för vidare diskussioner och dialog vid nästa undervisningstillfälle.

Att få ny kunskap i form av objektiva fakta är ofta startpunkt för nya normativa ställningstaganden och värderingar. Därför är kunskapsfrågor om svensk lagstiftning och internationella konventioner av stor vikt. Ett framgångsrikt värdegrundsarbete däremot är en långsiktig process som med fördel kan inledas inom samhällsorienteringen och sedan fortsätta på andra arenor som t ex SFI, inom skola och förskola, föräldraskapsutbildningar och integrationsfrämjande projekt som Bygga broar.

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

Uppföljning av resultatet

Genom individuella prov blir behov av repetition och/eller extra stöd för den enskilde synligt och kan erbjudas på olika sätt av socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Formerna för individuell uppföljning kräver fortsatt utredning i samarbete med utbildningsförvaltningen och sfi.

Värderingsfrågor ska som tidigare följas upp på gruppnivå genom att resultatet återkopplas till nästa modul och kommunikatören därmed får en möjlighet att fånga upp och jobba vidare med frågorna i grupp, i dialog och diskussion i enlighet med förordningen för samhällsinformation.

Att inte klara provet

Att inte klara ett prov medför inte någon direkt sanktion för deltagaren. Syftet med provet är att säkerställa att individen har kunnat tillgodogöra sig innehållet i undervisningen och att efter kursens slut ha fått god kännedom och kunskap inom områden som underlättar inkludering och etablering i det nya livet i Sverige. Fokus ligger därmed på att utveckla metoder för att ge möjlighet till repetition och nya provtillfällen. Vid återkommande låga resultat hos en enskild kan en individuell uppföljning göras för att säkerställa att den enskilde inte har någon form av problematik som försvårar inlärning. Detta måste ske i samverkan mellan socialförvaltningen/samhällsorientering, arbetsförmedling och utbildningsförvaltningen/sfi. Formerna för sådan samverkan kräver fortsatt dialog.

Tidsplan för införandet av kunskapsprov

Det nya kunskapsprovet kan genomföras i början av vårterminen 2021. Utredningen föreslår en första testomgång som sedan utvärderas och eventuellt korrigeras. Tidsplanen kan komma att påverkas av val av teknisk lösning och implementering av denna.

Klicka eller tryck Diarienummer
här för att ange
datum.

SO 2020/0091

Beredning

Ärendet har beretts av verksamhetschef och enhetschef inom verksamhetsområde vuxen med stöd av enheten för resurs och utveckling och med inhämtande av synpunkter från Länsstyrelsen Skåne samt styrgruppen och samordnaren för Knutpunkt Lund.

Barnets bästa

Ärendet berör inte barn direkt utan avser en utredning kring att införa ett kunskapsstest inom samhällsorienteringen. För att ha rätt till samhällsorientering ska den enskilde vara över 18 år.

Samhällsorientering har ett innehåll som rör mänskliga rättigheter och barns rättigheter samt att leva med barn i Sverige.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget kan komma att innebära viss merkostnad för det tekniska system som krävs för individuell uppföljning.

Eftersom det föreslagna upplägget kan genomföras inom samhällsorienteringens 100 timmar medför det inga extra resurser vad gäller personal.

Föredragning

Utredningen föreslår sammanfattningsvis att ett nytt individuellt kunskapsprov utformas inom ramen för samhällsorienteringens 100 timmar och baseras på befintliga resurser.

Förslag till beslut

Att socialnämnden ger socialförvaltningen uppdrag att arbeta vidare på upplägget av ett nytt kunskapsprov inom samhällsorienteringen i Lund utifrån denna tjänsteskrivelses förslag.

Annika Pettersson
socialdirektör

Karin Säfström
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen i Skåne
Utbildningsnämnden